

Aktualno stanje i značaj transparentnosti za društveni ugled i uticaj OCD-eova

Jasna Jašarević, izvršna direktorica
uvodno izlaganja

CPCD Okrugli sto „Finansijska transparentnost OCD-eova“
Tuzla, 17.6.2015

Uvod o ugledu i transparentnosti

- Značenja riječi transparentnost su: „**jasno razumljiv**“, „**veoma jasan**“, „**iskren**“, „**otvoren**“.
- Da bi **jačali društveni ugled i uticaj** organizacija civilnog društva moramo jačati kulturu transparentnosti i odgovornosti.
- Da bi mogli **tražiti transparentnost od drugih** sektora, moramo prvo sam prakticirati istu.
- Transparentnost treba da postane **kolektivna praksa u našoj zemlji** koja se zasniva na redovnoj razmjeni informacija o radu i upotrebi resursa svih onih koji rukuju javnim i donatorskim sredstvima.

DA

“Bogatstvo i pluralizam civilnog sektora doprinosi sveobuhvatnom društvenom rastu i razvoju, te opštoj dobrobiti, koga treba prepoznati i priznati, posebno od strane državnih i javnih institucija”

NE

“Udruženja se danas registriraju samo kako bi kroz projekte povlačile donatorska sredstva.”

Finansijska transparentnost

- Jedan od najvažnijih elemenata odgovornog djelovanja organizacija civilnog društva je **finansijska transparentnost** čime zajednicu i korisnike upućujemo u svoje poslovanje, a sve sa ciljem dugoročne izgradnje poverenja i kredibiliteta.
- Iako većina nas smatra da su naši **financijski izvještaji** dostupni javnosti, često se čuje mišljenje da je ipak riječ samo o formalnoj dostupnosti, jer samo manji broj organizacija, svoje izvore sredstava i financijske izvještaje stavlja na svoje web stranice, dostavlja partnerima, postavlja na mrežne web stranice i slično.
- Svjedočimo da su ponekad izvještaji, posebno finansijski, napravljeni tako da „**sakriju**“ prije nego da otkriju **informaciju**. Oni trebaju da budu jasni i prilagođeni javnosti.
- Na pitanje gdje ste **objavili** svoje finansijske izvještaje i gdje ih javnost može naći, udruženja koja se prijavljaju na naše fondove, su dali sljedeće odgovore: samo petina (20%) objavljuje izvještaje na web stranici, dok su ostali odgovori bili da se mogu dobiti na zahtjev, te da su objavljeni na skupštini udruženja.

Transparentnost i promocija

- **Nedostatak informacija** o radu OCD-eova zasigurno narušava njihov ugled i često dovodi u pitanje njihov kredibilitet i razumjevanje da zastupaju javni interes.
- U razgovorima sa predstavnicima medija, čujemo često izjave da u dijelu javnosti postoje velike **sumnje u transparentno djelovanje** dijela organizacija.
- Na udruženja se više gleda kao na one koje **obrću donatorske pare**, a manje kao na nekog ko doprinosi općem dobru.
- Čak se često čuje i mišljenje u javnosti da se organizacije civilnog društva registrišu samo kako bi kroz projekte **povlačile donatorska sredstva**.
- U tom smislu, OCD-eovi organizacije civilnog društva trebale bi **više raditi na promociji svog rada u medijima, web stranici, društvenim mrežama, emailovima**, ne samo kroz promociju projektnih aktivnosti, već i promovirajući vrijednosti i misiju organizacije, te finansijske izvještaje.

Transparentnost i korupcija, I str.

- Nedostatak transparentnosti i stalnog informisanja javnosti o svom radu i realizaciji projekata, odnosno donatorskih ili budžetskih sredstava, ostavlja **prostor za sumnju na korupciju**, različite vrste manipulacije, kao i za slobodno tumačenje misije i delovanja organizacija civilnog društva.

Objavljeno na Al Jazeera 3.12.2014.

Transparency International navodi da postoji percepcija u BiH da je ta država korumpirana 'od kolijevke pa do groba'. Prema rezultatima Indeksa percepcije korupcije (IPK) za 2014, Slovenija i Hrvatska su zemlje sa najmanje korupcije u regiji, dok je Kosovo najlošije rangirana. Ocjene su od 0 do 100 bodova, gdje bi 0 bila potpuna korupcija, a 100 da nema korupcije. Bosna i Hercegovina zauzima 80. mjesto sa 39 bodova, Slovenija je 39. mjestu sa 58 bodova, Hrvatska na 61. mjestu sa 48 bodova, Makedonija je na 64. mjestu sa 45 bodova, dok je Crna Gora na 76. mjestu sa 42 boda, te Srbija na 78. mjestu sa 41. bodom. Najlošije rangirano Kosovo se nalazi na 110. poziciji sa 33 boda. Ovim istraživanjem obuhvaćene su 174 zemlje.

Transparentnost i korupcija, II str.

- I pored toga što možemo reći da su **primjeri korupcije** i zloupotreba u organizacijama civilnog društva i dalje **rijetki**, vanjska percepcija javnosti je da ih je znatno više, što nije dobro za jačanje povjerenja javnosti u OCD.
- Za ocjenu korupcije u OCD-ima, nemam podatke istraživanja u BiH, ali nekih primjera korupcije kojih se možda i vi možete sjetiti i koji su plasirani u medijima, sigurno da **bacaju loše svjetlo na cijeli civilni sektor**.
- Bez obzira odakle sredstva dolaze, međunarodnih donatora ili budžeta, informacije o njihovom **utrošku** i plasiranju u lokalnoj zajednici, regiji ili državi, treba da budu **dostupne javnosti**.

Transparentnost i odgovornost, I str.

- **Odgovorna OCD je transparentna u svom radu**, spremna da prikaže sva svoja programska i finansijska dokumenta svim zainteresovanim javnostima, uključujući korisnike i donatore, u svrhu javnog nadzora.

Odgovornost prema korisnicima

- Važna komponenta odgovornosti prema korisnicima i zajednici je **povratno informisanje građana** o sprovedenim aktivnostima, postignutim rezultatima, utrošku sredstava i načinu na koje su naši projekti doveli do promjena koje utiču na sve njih.
- Odgovornost i transparentnost prema korisnicima i zajednici odlikuje se u redovnoj, **dvosmjernoj komunikaciji** i uključivanje korisnika i zajednice u svoje planiranje i sprovođenje aktivnosti.
- Uzimajući u obzir **mišljenje svojih korisnika i zajednice**, OCD kreira svoje ciljeve i sprovodi aktivnosti.

Transparentnost i odgovornost, II str.

Odgovornost prema drugim OCD-eovima

- Obaveza i odgovornost za **izgradnju pozitivnog imidža** o radu civilnog sektora imamo prema sebi i drugim OCD-ovima.
- Ona podrazumjeva uvođenje i usvajanje različitih **etičkih kodeksa ponašanja**, međusobno uvažavanje i umrežavanje, podrška i solidarnost u cilju unapređenja sektora i standardizacije kvaliteta rada u civilnom sektoru.

Odgovornost prema donatorima

- Podrazumjeva redovno i **istinito informisanje donatora** o aktivnostima, rezultatima i ciljevima projekata koje su podržali, kao i svih uspjeha i neuspjeha u implementaciji projekta.
- Odgovornost organizacije koju donator podržava utiče i na **kredibilitet donatora**, tako da donatori imaju razvijene mehanizme monitoringa i evaluacije.
- Odgovorna organizacija je svjesna koje aktivnosti može da sprovodi te se neće upuštati u **aktivnosti koje ne donose dobrobit njenim korisnicima**, zajednici ili opštem javnom interesu.

Izgradnja kulture transparentnosti

- Uzimajući u obzir da OCD često pozivaju druge da budu odgovorni za svoje postupke, obaveza da **primenjuju principe odgovornosti i transparentnosti** u svojoj praksi je utoliko veća.
- Kritičari organizacija civilnog društva u medijama često navode da su naši **dometi u promociji i zagovaranju za transparentnost organičeni**, jer zagovaramo standarde koje ni sami nismo spremni primjenjivati u radu svojih organizacija.
- Upravo zbog ovakvog mišljenja je **ljestvica nivoa transparentnosti i odgovornosti**, za sve OCD **podignuta na najviši nivo**, pa je neophodno da stalno radimo na **izgradnji kulture transparentnosti i odgovornosti interno** - prema svojim zaposlenicima i volonterima i **eksterno** - prema svom okruženju.

Izgradnja kulture transparentnosti

- Kodeks ponašanja članica Mreže Sporazum plus
- SIGN Standardi odgovornog i transparentnog djelovanja.

MREŽA SPORAZUM PLUS IZVOD IZ KODEKSA PONAŠANJA ČLANICA MREŽE

3. TRANSPARENTNOST , ODGOVORNOST I JAVNOST U RADU

3.1. U odnosima sa organima vlasti, korisnicima naših usluga, javnošću, donatorima i drugim potencijalnim partnerima smo transparentni i odgovorni. Informacije o našim aktivnostima, rezultatima, te domaćim izvorima finansiranja činimo javnim i dostupnim.

3.2. Suzdržavamo se od svih aktivnosti i izbjegavamo sve situacije u kojima može doći do sukoba ličnih i profesionalnih interesa. Ulažemo napore i uspostavljamo procedure da sve postojeće i potencijalne sukobe interesa na vrijeme prepoznamo i spriječimo, odnosno korigujemo, tako da ni u jednoj situaciji ne nanesu štetu organizaciji, našim korisnicima, partnerima, suradnicima i imidžu organizacije i Mreže u javnosti.

3.3. Privrženi smo i insistiramo na provedbi i vladavini zakona u BiH.

Zagovaranje za transparentnost

- Odgovornost OCD prema društvu se ne završava samo našim odgovornim ponašanjem prema okruženju već i aktivnim **podsticanjem okruženja na odgovorno ponašanje**. Stoga je veoma važna promocija transparentnosti u svom radu, ali i drugih društvenih subjekata
- Dodatno je zadatak OCD je da traže i **konstantno vrše pritisak na državu** da odluke donosi kroz transparentne procese stvarajući prostor za uključivanje građana.
- OCD treba da budu spremne i da **kritikuju kompanije koje se ne ponašaju odgovorno**, npr. u slučajevima zagađivanja životne sredine ili nepoštovanja prava radnika, itd.

Transparentnost za bolji ugleda i uticaja OCD

Primjena standarda transparentnost odgovornosti i javnosti rada organizacija civilnog društva, može pomoći u:

- **Jačanju povjerenja javnosti, korisnika i donatora u rad OCD-ova**
- **Povećanju kredibiliteta tj. ugleda OCD-eova**
- **Povećanju zainteresovanost potencijalnih donatora,**
- **Većem uticaju u zajednici i vjere da djelujemo u javnom interesu**
- **Jačanju OCD-eova u dugoročom smislu poštujući usvojene standarde rada i ponašanja.**

Iskustva i mišljenja učesnika

PITANJA ZA DISKUSIJU

- **Da li je teško i da li košta praktcirati transparentnost u radu? Računovodstvo? Revizija? Objave na web stranici? Štampa izvještaja?**
- **Kako i u kojoj mjeri praktciramo ransparentnost u radu? Kakvi su naši finansijski izvještaji? Gdje ih objavljujemo?**
- **Da li nam transparentnost može donijeti više podrške za naš rad?**
- **Da li usvajanje Standarda može pomoći OCD-ima u jačanju ugleda i uticaja u zajednici?**
- **Koliko smo spremni da zagovaramo transparentnost kod drugih?**

Hvala na učešću!

